

Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Hasta Mahremiyeti Bilincine İlişkin Bilgi ve Tutumlarının İncelenmesi

Arzu BAHAR ¹ Nilüfer ÖZGÜRBÜZ ² Derya TAŞKIN ERDEM ³
Gamze Hilal DULKARA ⁴

¹ Yüksek İhtisas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye,
arzbahar@gmail.com (Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

² İzmir Tınaztepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İzmir, Türkiye,
nilufer.ozgurbuz@tinaztepe.edu.tr

³ Girne Amerikan Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Girne, KKTC,
deryataskinerdem@gmail.com

⁴ Doğu Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Ebelik Bölümü, Gazimağusa, KKTC, gamzehilalcan2763@hotmail.com

Makale Bilgileri

ÖZ

Makale Geçmişi
Geliş: 09.03.2022
Kabul: 25.05.2022
Yayın: 25.08.2022

Anahtar Kelimeler:
Ebelik,
Hasta Hakkı,
Hemşirelik,
Mahremiyet Bilinci.

Amaç: Araştırma, lisans eğitimi gören hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mahremiyet bilincine ilişkin bilgi ve tutumlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirildi.

Yöntem: Tanımlayıcı türdeki araştırma 01.01.2021-01.04.2021 tarihlerinde iki vakıf üniversitesinin hemşirelik ve ebelik yüksekokullarında yürütüldü. Araştırmanın örneklemini 387 öğrenci oluşturdu. Veri toplama aracı olarak "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Mahremiyet Bilinci Ölçeği" kullanıldı. Veriler google forms aracılığı ile çevrimiçi olarak toplandı ve SPSS 24.0 programı kullanılarak değerlendirildi.

Bulgular: Hemşirelik öğrencilerinin mahremiyet bilinci ölçeği toplam puan ortalaması 3.55±0.02 iken, ebelik öğrencilerininki 3.51±0.01 olarak saptandı ve her iki grubun mahremiyet bilinci toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı (p>0.05). Öğrencilerin mahremiyet bilincine ilişkin eğitime katılma durumu ile mahremiyet bilinci ölçeği toplam puan ortalaması karşılaştırıldığında, eğitime katılma durumlarının, mahremiyet bilinci ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamalarını anlamlı olarak yükselttiği belirlendi (p<0.05).

Sonuç ve Öneriler: Öğrencilerin mahremiyet bilincine ilişkin eğitim almaları, mahremiyet bilincilerini yükseltmektedir. Araştırmanın daha büyük evrende, sağlık bilimlerinde okuyan tüm öğrenci gruplarında yapılması, konuya ilişkin farkındalık yaratmak ve mahremiyet bilincilerini arttırmak amacı ile konuya yönelik eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir.

Examination the Knowledge and Attitudes of Nursing and Midwifery Students Regarding their Consciousness of Patient Privacy

Article Info

ABSTRACT

Article History
Received: 09.03.2022
Accepted: 25.05.2022
Published: 25.08.2022

Keywords:
Midwifery,
Awareness of Privacy,
Nursing,
Patient Rights.

Purpose: The study was carried out to determine the knowledge and attitudes of undergraduate nursing and midwifery students regarding privacy awareness.

Method: The descriptive study was carried out in nursing and midwifery colleges of two foundation universities between 01.01.2021 and 01.04.2021. The sample of the study consisted of 387 students. "Descriptive Information Form" and "Privacy Awareness Scale" were used as data collection tools. Data were collected online via google forms and evaluated using SPSS 24.0 program.

Results: While the total mean score of the privacy awareness scale of the nursing students was 3.55±0.02, the total score of the midwifery students was found to be 3.51 ±0.01, and there was no statistically significant difference between the total mean scores of the privacy awareness of both groups (p>0, 05). When the students' participation in education on privacy awareness and the total score on the privacy awareness scale were compared, it was determined that their participation in education significantly increased their total score on the privacy awareness scale (p<0.05).

Conclusion and Suggestions: Students' receiving education on privacy awareness raises their awareness of privacy. It is recommended to conduct the research in the larger universe, in all student groups studying in health sciences, and to organize trainings on the subject in order to raise awareness about the subject and increase their privacy awareness.

Atf/Citation: Bahar, A., Özgürbüz, N., Erdem, T.E. & Dulkara, G. (2022). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin hasta mahremiyeti bilincine ilişkin bilgi ve tutumlarının incelenmesi. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(2), 118-129.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

GİRİŞ

Dünyadaki globalleşme ve modernleşme sürecinin sonucu olarak geleneksel toplumlardan modern topluma geçişle beraber fertler, toplumun bir grubu olmaktan daha çok, kendi başına değer taşıyan varlıklar olarak görülmeye başlanmıştır. Bu nedenle de günümüzde oldukça sık olarak bireysel hak ve özgürlüklerden söz edilmeye başlanmıştır. Yaşanan gelişmelere paralel olarak mahremiyet hakkı ilk olarak kişilik hakları kapsamında değerlendirilmesine karşın, ilerleyen zaman dilimlerinde, özgün, ayrılmış bir hak olarak kabul edilmiştir. Günümüzde de mahremiyet hakkı, hukuki çerçevede, kanunlar ve uluslararası sözleşmede tanınmaya başlanmıştır. (Yüksel, 2003). Mahremiyet” kavramı, insanların bulunduğu her ortamda insanın temel gereksinimlerinden biridir (Aslan vd., 2019; Yüksel, 2003).

Mahremiyet birçok bilim dalının ilgilendiği bir kavram olmakla birlikte, karmaşık bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Mahremiyet, Türk Dil Kurmuna (TDK) göre dilimize Arapça’dan geçmiş olan mahrem kelimesi, gizli tutulan, alenen açıklanmayan ya da gösterilmeyen demektir. Terimsel olarak anlamıyla ise “gizlilik, bir şeyin (mahrem) gizli hali, bir şeyin gizli yönü” demektir (Diler, 2014; TDK, 2017). Mahremiyet kavramı aynı zamanda, kişilerin, başka birinin duygu, beden, düşüncesi veya bilgileri ya da özel ilişkilerine müdahale etmesinin sınırlandırılmasıdır (Çobanoğlu, 2009). Başka bir tanımda ise mahremiyet “bireylerin, grupların veya kurumların kendilerine dair bilgilerin ne zaman, nasıl ve ne ölçüde diğerlerine aktarılabilmesini, kendilerinin belirleme hakkı” olarak ifade edilmiştir (Kılınç, 2012).

Mahremiyeti korumak için yapılan davranışlar, bireyin, kendisine ve başkalarının mahremiyetine yönelik sahip olduğu bilinci göstermektedir. Bu bağlamda mahremiyet bilinci ve algısı, birbiriyle paralellik gösteren tutum ve davranışlardır (Öztürk vd., 2019; Tabata ve Hirotsune, 2014).

Sağlık alanında hasta haklarının öne çıkması ve artan talebe bağlı olarak son yıllarda hasta mahremiyeti kavramı oldukça önem kazanmıştır. Hasta mahremiyeti kavramı, hastalara ait gizlilik, gizli olmayı açıklamaktadır. Sağlık bilimlerinde mahremiyet, hastanın hastalığına ilişkin bilgilerinin gizli olması ve korunmasını gerektirmesi ve de hastanın bedensel ve zihinsel mahremiyetini de kapsamaktadır (Çetinalp, 2022). Yasal düzenlemeler, sağlık hizmeti sunucularının, sağlık hizmeti alanın özel hayatına ve sağlığı ile ilgili hayatına saygı gösterme, mahremiyetlerini koruma davranışını zorunlu kılmıştır (Aslan vd., 2019).

Mahremiyet çoğunlukla fiziksel boyutlu bir kavram olarak bilinse de, farklı boyutları içermektedir. Konunun uzmanları olan Belsey ve Chadwick tarafından sınırları çok ayrılmamış olmakla beraber mahremiyet, fiziksel, zihinsel/iletişimsel ve bilgi mahremiyeti olarak farklı boyutlarda tanımlanmıştır (Belsey ve Chadwick, 1998; Tanılır, 2000). Bedenin hem fiziksel temas hem de görsel temastan uzak kalacak şekilde varlığını sürdürebileceği alan bedensel veya fiziksel mahremiyet olarak tanımlanırken, kişilerin sözel veya psikolojik müdahale olmadan bireysel duygu, arzu ve düşüncelerini yaşayabileceği ve arzusu doğrultusunda bunların kayıtlarının tutabileceği alan ise zihinsel veya iletişimsel mahremiyeti açıklamaktadır.

Mahremiyetin üçüncü boyutu olan bilgi mahremiyetinde ise, kişiye ait bilgilerin kendi bilgi ve onayını içeren yasal koşullar olmadan bir başkası ile paylaşılmaması gerektiği ifade edilmektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Kalite Standartları (SKS) Hastane Seti, 2016). Hasta hakları yönetmeliğinde temel olarak hasta mahremiyetine saygı gösterilmesi zorunluluğu ortaya konulmaktadır. Hasta Hakları Yönetmeliği’nin (HHY) 21. Maddesinde hasta mahremiyetinin kapsamı ele alınmıştır (Hasta hakları mevzuatı, 2019). Bu sebeple sağlık profesyonellerinin, mahremiyetin temel bir insan hakkı ve aynı zamanda hasta hakkı olması gerekçesiyle, mahremiyet bilincine sahip olmaları bir zorunluluktur (Öztürk vd., 2019).

Profesyonel meslekler profesyonelleşmenin gereği olarak toplumun refahını sağlamada, yeterli mesleki özeni, yüksek düzeyde eğitim almayı, mesleki örgütlenmeyi, ortak değer ve inançlara sahip olmayı gerektirmektedir. Bu nedenle, her meslek etik bilimi ile yakından ilişkilidir (Karaöz, 2000). Temel etik ilkelerden biri olan mahremiyet ve sır saklama, hemşirelik ve ebellek uygulamalarına yol göstermektedir. Uygulama alanlarında hastalarla en fazla çalışan meslek üyeleri olarak bilinen hemşire ve ebeller, hasta

mahremiyetinin korunmasında kilit rol üstlenmektedirler. Günümüzde, sağlık bakım alanında yaşanan değişimler, sosyal medya kullanımının artışı ve olumsuz etkileri gözönüne alındığında kişilerin mahremiyet sınırlarının korunması zorlaşmıştır. Bakımda hem hemşireler hem de ebelerin etik olarak hastaların mahremiyetini korumaları bir zorunluluktur ve bu nedenle hemşirelerin, ebelerin bu konuda daha hassas olmaları gerekmektedir. Aksi taktirde hem hukuki hem de kişisel çatışmaların yaşanmaması, hasta bakımının olumsuz etkilenmemesi imkânsız görünmektedir (Aktan vd., 2019; Kim, 2012; Öztürk vd., 2014). Hemşirelik ve ebelik öğrencileri, mesleki eğitimleri için birçok klinik alanda, sağlık hizmeti alan bireylere hizmet vererek öğrencilikten başlayarak gelecekteki rollerine hazırlanmaktadır. Bu gerekçe ile hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mahremiyet bilincini, mesleki eğitimleri boyunca kazanmaları ve benimsemeleri gerekmektedir. İlgili alan yazında, mahremiyet bilinci ile ilgili araştırmaların azlığı dikkat çekmektedir. Günümüzde artan nitelikli bakım talepleri, gelişen hasta bakım hastaları doğrultusunda sağlık bakım kurumlarında hasta haklarının korunmasında etkin rol alacak ve hasta bakım kalitesinin iyileştirilmesine yön verecek ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin yetiştirilmesi gerekliliği açıktır. Bu nedenle bu alanda yetişecek öğrencilerin bu özelliklerinin belirlenmesi gerekmektedir. Araştırma bu gereksinim doğrultusunda hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mahremiyet bilinci düzeyleri ve ilişkili faktörlerinin belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın amacı hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mahremiyet bilinci düzeyleri ve ilişkili faktörlerin incelemesidir. Bu amaç doğrultusunda hemşirelik ve ebelik öğrencilerinde;

- Mahremiyet algısını etkileyen faktörler nelerdir?
- Öğrenci grupları arasında mahremiyet algısı arasında fark var mıdır? soruları çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma, KKTC’de lisans eğitimi gören hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mahremiyet bilincine ilişkin bilgi ve tutumlarının belirlenmesi amacı ile tanımlayıcı türde bir çalışma olarak yürütülmüştür.

Örneklem

Araştırmanın evrenini, iki vakıf üniversitesinin hemşirelik ve ebelik bölümlerinde öğrenim gören toplam 620 öğrenci oluşturmuştur. Evrenin aynı zamanda örnekleme oluşturması hedeflenmiş ve herhangi bir örnekleme seçimine gidilmemiştir. Araştırma verilerinin toplandığı zaman aralığında kayıt dondurmuş ya da okula devam etmeyen, araştırmaya katılmayı kabul etmeyen, araştırma anket formlarını eksik doldurmuş olan öğrenciler araştırma örneklemine dahil edilmemiştir. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan, anket formlarını eksiksiz dolduran 387 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Araştırma 01 Ocak 2021-01 Nisan 2021 tarihleri arasında KKTC’deki iki vakıf üniversitesinin hemşirelik ve ebelik bölümü öğrencilerinde çok merkezli olarak yürütülmüştür. Araştırma verileri, Kişisel Bilgi Formu ve Mahremiyet Bilinci Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından ilgili alan yazın incelenerek hazırlanan formda, öğrencilerin yaş, cinsiyet, mezun olunan okul, okuduğu bölüm ve sınıf ile mahremiyet ve hasta haklarına ilişkin bazı konularda bilgilerini belirlemeye yönelik toplam 20 soru bulunmaktadır (Aktan vd., 2019; Akyüz, 2008; Akyüz ve Erdemir, 2013; Aslan ve Çınar, 2019; Demir vd., 2021; Kızılcık vd., 2020).

Mahremiyet Bilinci Ölçeği: Ölçek Japonya’da 2014 yılında Tabata ve Hirotsune tarafından mahremiyet bilincini değerlendirmek için geliştirilmiştir (Tabata ve Hirotsune, 2014). Türkiye’de geçerlik ve güvenilirlik araştırması Öztürk vd. (2019) tarafından yapılan mahremiyet ölçeği toplam 11 madde ve “kendine ait mahremiyet bilinci”, “başkaları için mahremiyet bilinci”, “başkalarının mahremiyetini

sürdürmek için davranışlar” olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Beşli liket tipinde tasarlanan ölçekte, soru maddeleri “1=Kesinlikle katılmıyorum”, “2=Katılmıyorum”, “3=Kararsızım”, “4=Katılıyorum”, ve “5=Kesinlikle katılıyorum” şeklinde puanlanmaktadır. Mahremiyet Bilinci Ölçeğinden alınacak en yüksek puan “55” en düşük puan “11” olarak skorlandırılmaktadır. Ölçekten alınan puan ortalamaları 5’li likert ile puanlandırıldığında “2.5 puan ve altındaki puanlar düşük”, “2.5 ile 3.5 puanlar arası orta”, “3.5 ile 5 puan arası yüksek mahremiyet bilinci” olarak değerlendirilmektedir. Katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puanın artması, mahremiyet bilincinin artması olarak yorumlanmaktadır. Ölçeğin iç geçerliği için Cronbach Alfa katsayısı 0.77 olarak bulunmuştur (Öztürk et al., 2019; Tabata ve Hirotsune, 2014). Araştırmamız için ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.80 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplaması

Veriler, anketlerin, öğrenci WhatsApp gruplarından paylaşarak, Google Forms aracılığı ile yanıtlamaları yolu ile toplanmıştır. Katılımcıların onayı için, online anket formunun aydınlatılmış onam bölümünün okunup, çalışmaya katıldıklarını onayladıkları taktirde anket formuna ulaşarak, yanıtlamaları sağlanmıştır. Her bir öğrencinin online anketi yanıtlama süresi ortalama 10 dakikadır.

Verilerin Analizi

Veriler “Statistical Package for the Social Science” (SPSS) 24.0 programı kullanılarak değerlendirilmiştir. İstatistiksel analiz için sayı, yüzde, aritmetik ortalama, yapılmıştır. Ayrıca yapılan Shapiro Wilk test sonuçlarına göre normal dağılıma uyan değişkenler için parametrik testler olan bağımsız gruplar T testi, tek yönlü varyans analizi testleri kullanılmıştır.

Etik

Araştırmanın gerçekleştirilmesi için ilgili üniversitenin bilimsel araştırmalar Kurulu’ndan etik kurul onayı (Etik Kurul Karar-No: 2020-21/009) ve araştırmanın yapılacağı kurumlardan yazılı izinleri alınmıştır. Araştırmadaki katılımcılardan online anket formundaki, çalışmaya katılıyorum seçeneğini işaretleyerek, araştırmaya katılım onayı alınmıştır. Araştırma, Helsinki Deklerasyonu prensipleri’ne uygun olarak yürütülmüştür.

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin yaş ortalaması $20\pm 3,40$ olup, %86.1’i kız, %55.2’si Anadolu Lisesi mezunudur. Öğrencilerin %28.1’i birinci sınıfta, %26.6’sı dördüncü sınıfta, %56.3’ü hemşirelik ve %43.7’si ise ebellek bölümünde öğrenim görmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Kişisel Bilgi Formu

Tanıtıcı özellikler	Ort±SS	20± 3,40	min: 17	max :25
Yaş	n			%
18-22 yaş	307			79.3
23 yaş ve üzeri	80			20,7
Cinsiyet				
Kız	333			86.1
Erkek	54			13.9
Mezun olunan okul				
Sağlık Meslek Lisesi	65			16.7
Düz Lise	53			13.6
Anadolu Lisesi	214			55.2
Fen Lisesi	2			0.5
Diğer	53			14

Öğrenim gördüğü sınıf		
Birinci sınıf	109	28.1
İkinci sınıf	75	19.3
Üçüncü sınıf	103	26,6
Dördüncü sınıf	100	26
Öğrenim gördüğü bölüm		
Hemşirelik	218	56.3
Ebelik	169	43.7

Hasta mahremiyetine ilişkin görüş ve tutumlar Tablo 2’de sunulmuştur. Öğrencilerin “sizce hasta mahremiyeti nedir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, %1.5’nin kişilerin bedeninin gizliliği, %97.8’inin kişilerin bedenlerinin ve özel bilgilerinin gizliliği olduğu cevabını verdikleri saptanmıştır. Öğrencilerin %64.3’ü hasta hakları yönetmeliğinin mahremiyetle ilgili maddesini bilmekte olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin tamamı hastanede buldukları dönemlerde hasta mahremiyetinin ihlal edildiğini düşündükleri durumlarla karşılaştığını, %77.1 oranında ebelerin, %18.6 oranında hemşirelerin ve %1.2 oranında doktorların hasta mahremiyetini ihlal ettiklerini düşündüklerini belirtmişlerdir. Sizce hasta mahremiyeti ihlalinin en çok yapıldığı bölüm neresidir? sorusuna ise, %39.1 ile acil servislerde, %36,9 ile yoğun bakımlarda ve %13.4 ile ameliyathanelerde gerçekleştiğini düşündükleri yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin %55.6’sı hasta hakları ve hasta mahremiyetine yönelik kurs almamış ve seminere katılmamıştır ve %87.9’u sağlık kurumlarında hasta mahremiyetine yönelik uygulamaların yeterli olmadığını düşünmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerinin Hasta Mahremiyetine İlişkin Görüşleri ve Tutumları

ÖZELLİKLER	n	%
Sizce hasta mahremiyeti ne demektir?		
Kişilerin bedeninin gizliliği	6	1.5
Kişilerin özel bilgilerinin gizliliği	3	0.7
Kişilerin bedenlerinin ve özel bilgilerinin gizliliği	378	97.8
Hasta hakları yönetmeliğinin mahremiyetle ilgili maddesini biliyor musunuz?		
Evet	249	64.3
Hayır	138	35,7
Hastanede bulunduğunuz dönemlerde hasta mahremiyetinin ihlal edildiğini düşündüğünüz durumlarla karşılaştınız mı?		
Evet	387	100
Hayır	0	0
Sizce hasta mahremiyetini en çok ihlal ettiğini düşündüğünüz sağlık personel grubu aşağıdakilerden hangisidir?		
Hemşire	72	18.6
Ebe	302	78
Doktor	5	1.2
Hasta bakıcı-yardımcı personel	8	2,2
Sizce hasta mahremiyeti ihlalinin en çok yapıldığı bölüm neresidir?		
Acil Servis	151	39.1
Yoğun Bakım	143	36.9
Ameliyathane	52	13.4
Dahiliye Servisleri	16	4.1
Cerrahi Servisler	23	5.9
Diğer (Poliklinikler, Kan alma, Radyoloji birimi v.b)	2	0.6
Şimdiye kadar hasta hakları ve hasta mahremiyetine yönelik kurs ve seminerlere katıldınız mı?		
Evet	172	44.4
Hayır	215	55.6
Sağlık bakım kurumlarının hasta mahremiyetinin korunmasına yönelik uygulamalarının yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?		
Evet	47	12,1
Hayır	340	87,9

Öğrencilerin mahremiyet bilinci alt ölçek puan ortalamaları incelendiğinde, “Kendine Ait Mahremiyet Bilinci” alt boyutunun 4.54 ± 0.47 , “Başkaları İçin Mahremiyet Bilinci” alt boyutunun 2.51 ± 0.35 , “Başkalarının Mahremiyetini Sürdürmek için Davranışlar” alt boyutunun 3.54 ± 0.31 ve “Mahremiyet Bilinci Alt Ölçek toplam puan ortalamasının ise 3.53 ± 0.21 olduğu saptanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Mahremiyet Bilinci Alt Ölçek Puanları ve Ölçek Toplam Puanı

Mahremiyet Bilinci Ölçeği Alt Ölçekleri	Ortalama $\pm$ SS	Min-max
Kendine Ait Mahremiyet Bilinci Alt Boyutu	4.54 ± 0.47	1.5-5.00
Başkaları İçin Mahremiyet Bilinci Alt Boyutu	2.51 ± 0.35	1.5-4.5
Başkalarının Mahremiyetini Sürdürmek İçin Davranışlar Alt Boyutu	3.54 ± 0.31	1.00-5.00
Mahremiyet Bilinci Ölçeği Toplam Puanı	3.53 ± 0.21	1.45-4.5

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin “Mahremiyet Bilinci Ölçeği” toplam puan ortalamasının, cinsiyet, hemşirelik ya da ebelik öğrencisi olma durumu, öğrenim gördükleri sınıf, hastanelerde etik ihlal olduğunu düşünme durumu, hastanelerin mahremiyete ilişkin önlemleri alma değişkenleri puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mahremiyet bilinci toplam puan ortalamaları incelendiğinde, her iki öğrenci grubunun da yüksek düzey mahremiyet bilincine sahip olduğu saptanmıştır (Mahremiyet bilinci toplam puan ortalamaları sırasıyla; hemşirelik öğrencilerinin 3.55 ± 0.02 ; ebelik öğrencilerinin 3.51 ± 0.01). Öğrencilerin mahremiyet bilincine ilişkin eğitimlerine katılma durumu ortalaması ile mahremiyet bilinci toplam puan ortalaması karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p = 0.002$). Mahremiyet bilincine ilişkin eğitim alan grubun mahremiyet bilinci ölçeği toplam puan ortalaması 3.56 ± 0.01 iken, eğitim almayan grubun mahremiyet bilinci ölçeği toplam puan ortalaması 1.54 ± 0.03 olarak saptanmış ve gruplar karşılaştırıldığında sonuç istatistiksel açıdan anlamlı saptanmıştır ($p < 0.05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin Mahremiyet Bilincine İlişkin Eğitime Katılma Durumu ile Mahremiyet Bilinci Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Karşılaştırılması

Özellikler	n	%	Mahremiyet Bilinci Ölçeği Toplam Puan Ortalaması $\pm$ SS	t/F	p
Öğrenci Grubu					
Hemşire	218	56.3	3.55 ± 0.02	1,247	0,201
Ebe	169	43.7	3.51 ± 0.01		
Mahremiyet Bilincine İlişkin Eğitime Katılma Durumu					
Evet	172	44.4	3.56 ± 0.02	1,112	0,002*
Hayır	215	55.6	1.54 ± 0.03		
Cinsiyet					
Erkek	54	13.9	3.59 ± 0.01	2,21	0.136
Kız	333	86.1	3.83 ± 0.02		
Öğrenim gördüğü sınıf					
Birinci sınıf	109	28,1	3.18 ± 0.01	1,41	0,09
İkinci sınıf	75	19,3	3.20 ± 0.04		
Üçüncü sınıf	103	26,6	3.19 ± 0.03		
Dördüncü sınıf	100	26	3.55 ± 0.02		

** $p < 0.05$ = tek yönlü varyans analizi, * $p < 0.05$ = bağımsız gruplar t testi

TARTIŞMA

Hasta hakları içerisinde önemli yer bulan mahremiyet hakkının korunması, hasta savunucusu olarak görev yapan hemşire ve ebe gibi sağlık profesyonelleri için mesleki bir sorumluluktur (Dinç, 2009; Kilpi-Leino vd., 2001; Tanrıku vd., 2020). Geleceğin sağlık profesyonelleri olan hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mahremiyetin korunması gerekliliği konusunda nasıl bir bilgi ve tutum içinde olduklarının öğrenilmesi, olası olumsuz tutumlara karşın, olumlu farkındalık geliştirmelerini sağlamada eğitimcilere yol gösterebilir (Buldan ve Arslan, 2021; Kızılcık vd., 2020; Aktan vd., 2019). Kesitsel tipteki bu çalışmada, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mahremiyet bilincine ilişkin bilgi ve tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Temel insan haklarından biri olan mahremiyet, tüm disiplinlerde ilgi gören bir kavram olmasına karşın, tanımlaması da oldukça zor bir kavramdır. Araştırmamızda katılımcılara “sizce hasta mahremiyeti nedir” sorusunu sorduğumuzda, büyük bir çoğunluk kişilerin bedenlerinin ve özel bilgilerinin gizliliği olarak yanıtlamıştır. Benzer şekilde Candan ve Bilgili (2018)’nin araştırmasında mahremiyet, hemşirelerin %70’sine yakını tarafından hem bedeninin hem de bilgilerin gizliliği olarak tanımlanırken, Akyüz ve Erdemir (2013)’in cerrahi hemşireleri ile yapılan araştırmasında, kişisel yaşamın gizliliği olarak yanıtlanmıştır (Akyüz ve Erdemir, 2013; Candan ve Birgili, 2018). Hemşire ve hekimlerin mahremiyetle ilgili bilgi ve tutumlarının araştırıldığı başka bir çalışmada ise, hemşirelerin %97,4 ve hekimlerin %99,4’ü mahremiyetin beden ve bilgi gizliliği olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca aynı çalışmada sağlık çalışanlarının her üçünden ikisi mahremiyeti hem bedeninin hem de bilgilerin gizliliği olarak tanımlamışlardır (Değirmen, 2014). Sonuçlarımız ve literatür değerlendirildiğinde, mahremiyetin sadece bedensel değil, aynı zamanda kişisel bilgilerin, özel hayatın gizliliği olduğu konusunda ortak görüş bildirildiği görülmektedir. Bu durum sağlık çalışanlarının, mahremiyetin sadece fiziksel boyutu ile değil, aynı zamanda sosyal ve psikolojik boyutlarını da göz ardı etmediklerini ve bu konuda farkındalık geliştirdiklerini düşündürmektedir.

Sağlık alanında mahremiyet diğer disiplinlerden daha fazla dikkat ve özen gerektirmektedir. Çünkü hastalar, hekimler, hemşireler ve diğer çalışanları ile sınırlarını, özel bilgileri paylaşmak durumunda kalabilirler. Bu nedenle de kişilerin beden ve bilgi mahremiyetlerinin korunması, etik açıdan ayrı bir hassasiyet gerektirmesinde, hasta ve sağlık çalışanı arasında iyi bir iletişim ve güven ortamının yaratılabilmesinde önemli bir role sahiptir (Blighman vd., 2014; Kilpi vd., 2001; Özata ve Kubilay, 2014).

Araştırmamızda “sizce hasta mahremiyetini en çok ihlal ettiğini düşündüğünüz sağlık personel grubu hangisidir?” sorusuna öğrenciler, %77.1 oranında ebelerin ihlal ettiklerini, “hasta mahremiyet ihlalinin en çok yapıldığı bölüm neresidir?” sorusuna ise birbirine yakın oranlarda sırasıyla acil servisler ve yoğun bakımlar olduğunu ifade etmişlerdir. Ebelerin en sık mahremiyeti ihlal eden grup olmasının gerekçesinin, ebelerin kadın doğum servisleri gibi mahrem bölgelere işlem yapılan girişimlerin uygulandığı servislerde çalışması ve çalışma yoğunlukları nedeniyle diğer sağlık çalışanlarına göre daha fazla mahremiyet ihlali yapma ihtimallerinin yüksek olmasından kaynaklandığını düşündürmektedir. Sonuçlarımız ve literatür değerlendirildiğinde, özellikle hastanelerde iletişimin yoğun olarak yaşandığı, genital organların tedavi ve girişimlerin uygulandığı birimlerde, kurumsal fiziki alt yapısal sorunlar ve kısıtlılıklarının da etkisiyle, bu birimlerde çalışan personellerin, hasta mahremiyeti konusunda kimi zaman yeteri kadar özen gösterememesinin sonucu olarak, mahremiyet ihlallerinin sık yaşandığı düşünülmektedir.

Hemşirelik ve ebelik eğitimi gibi tedavi ve bakımın öncelikli olduğu meslekler, araştırma alanlarında kültürel normlardan etkilenmektedirler. Yapılan araştırmalar, erkek hemşirelerin özellikle kadın doğum servislerinde bakım verirken zorlandıkları, kaygı duydukları, sonuç olarak da mahremiyeti sağlamak konusunda zorlandıkları bildirilmiştir (Değirmen, 2014; Kaplan ve Gürler, 2020; Keogh ve Gleeson, 2006; Özata ve Kubilay 2017). Erkeklerin aksine kadınlar, ailesel faktörler, yüklendikleri toplumsal roller nedeniyle, kendilerinin ve başkalarının mahremiyetlerinin korunmasına karşı daha hassas yetiştirilmektedirler (Kaplan ve Gürler, 2020; Özata ve Kubilay, 2017).

Araştırmamızda öğrencilerin mahremiyet bilinci puan ortalaması ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Literatürde cinsiyet ve mahremiyet kavramlarının ilişkisinin incelendiği araştırmalarda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Aslan vd. (2019)’nin araştırmasında, kadın hemşirelerin erkek hemşirelere oranla mahremiyet bilinci puan ortalamaları daha yüksek olduğu bulunurken, benzer şekilde Fernandez ve arkadaşları (2019)’nın araştırmasında erkek öğrencilerin mahremiyet konusunda daha az hassasiyet gösterdiklerini bildirmiştir (Aslan vd., 2019; Fernandez vd., 2019). Bu sonuçların aksine araştırmamızı destekleyen, mahremiyet algısının cinsiyet rolünden etkilenmediğini bildiren araştırmalar da bulunmaktadır (Aktan vd., 2019; Buldan ve Arslan, 2021; Candan ve Bilgili, 2018; Kızılcık vd., 2020; Tanrıku vd., 2020). Araştırma sonuçlarındaki farklılığın, toplumsal kültürel farklılıklar ve örnekteki kadın sayısının erkek sayısından fazla olması sebebi ile olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamızda mahremiyet bilinci ve eğitim arasındaki ilişki incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile mahremiyet bilinci puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu, araştırmamıza katılan bütün öğrencilerin mahremiyet konusunda duyarlı ve yüksek bir algıya sahip olduğunu düşündürmektedir. Araştırma sonuçlarımıza paralel olarak Buldan ve Arslan (2021)'in araştırmasında da öğrenim görülen sınıfın mahremiyet davranışını etkilemediği bildirilmiştir (Buldan ve Arslan, 2021). Literatürde, eğitim ve mahremiyet arasındaki ilişkinin incelendiği araştırma sonuçlarına bakıldığında Eyigün ve Yılmaz (2019)'ın yaptığı araştırmada, hemşirelerin eğitim seviyesinin yüksek olmasının mahremiyet bilincinin artmasıyla doğru orantılı olduğu bildirilmiştir (Eyigün ve Yılmaz, 2019). Bu araştırmayı destekleyen benzer başka araştırmalarda mevcuttur (Candan ve Bilgili, 2018; Değirmen, 2014; İzgi, 2009; Schopp vd., 2003). Literatür ve araştırma sonuçları bu farklılıkların, katılımcıların farklı sosyo-demografik özellikler, eğitim müfredatları ve klinik alanlarında eğitim almalarından kaynaklandığını düşündürmektedir.

Literatürde mahremiyetle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında, mahremiyet bilincinin kazandırılmasında, bu konuda eğitim verilmesi gerekliliği konusunda araştırmacıların tümünün hem fikir oldukları görülmüştür (Aslan vd., 2019; Küçükkeleş vd., 2021; Özkan ve Bilgili 2018). Araştırma sonuçlarımızda, öğrencilerden mahremiyete ilişkin eğitim alanların, almayanlara göre daha yüksek mahremiyet bilincine sahip olduğu saptanmıştır. Literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde, Aslan vd. (2019)'nin araştırmasında, hasta hakları eğitimi alma durumu, mahremiyet bilincini etkilememektedir (Aslan vd., 2019). Benzer şekilde, Candan ve Bilgili (2018)'nin araştırmasında öğrencilerin, mahremiyet ve hasta hakları eğitimleri alıp almama durumlarının, mahremiyet konusundaki tutumlarını etkilemediği saptanmıştır (Candan ve Bilgili, 2018). Bu sonuçların aksine araştırma sonuçlarımıza paralel olarak Kulakaç vd. (2021), Aktan vd. (2018); Ceylan ve Çetinkaya (2020)'nin araştırmalarında, mahremiyete ilişkin eğitim alan öğrencilerin daha yüksek mahremiyet bilincine sahip oldukları bulunmuştur (Aktan vd., 2019; Ceylan ve Çetinkaya, 2020; Kulakaç vd.,2021). Bulgular incelendiğinde, her ne kadar araştırmalar arasında farklı sonuçlar görülsede, mahremiyetin korunması bilincinin, kişisel, toplumsal, çevresel faktörlerden etkilendiği düşünüldüğünde, mahremiyetin korunması konusunda, sağlık çalışanlarının çoğunun hassasiyet gösterdiği düşünülmekte, bu durumun güçlendirilmesi, olumlu tutum ve davranışa dönüştürülmesinde eğitimin katkı sağlayacağı açıktır.

Araştırmamızın en önemli ve temel sonuçlarından birisi ise, mahremiyet bilinci ölçeğinden alınan toplam puanlardır. Katılımcıların ölçek skorlarına bakıldığında, mahremiyet ölçeğinin alt boyutları içerisinde “kendine ait mahremiyet bilinci/ benliğin mahremiyetini sürdürmek için davranışlar” alt ölçeğinden en yüksek puanı aldıkları görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin toplam mahremiyet bilinci ortalaması yorumlandığında yüksek düzeyde mahremiyet bilincine sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuçların yanı sıra, ebellek ya da hemşirelik eğitimi alan öğrencilerin mahremiyet bilinçleri karşılaştırıldığında, iki grup arasında farklılık olmadığı, her iki grubunda yüksek mahremiyet bilincine sahip olduğu saptanmıştır.

Mahremiyet bilinci ile mahremiyet skorları arasındaki doğrusal bir ilişki olduğu düşünüldüğünde katılımcıların, mahremiyetin korunmasına ilişkin duyarlı oldukları, uygulamalar sırasında gerekli özeni gösterdikleri düşünülmektedir. Litetatür de benzer şekilde araştırma sonuçlarımızı desteklemektedir. Öztürk ve arkadaşları (2014) araştırmasında hemşirelerin %91'inin öncelikle hastanın bedenine ilişkin mahremiyetin korunması gerektiğini düşündüklerini bildirmişlerdir (Öztürk vd., 2014). Benzer şekilde farklı araştırmalar da fiziksel mahremiyetin, diğer mahremiyet alanlarından daha önemli buldukları bildirilmiştir (Ceylan ve Çetinkaya 2020, Aktan vd., 2019). Araştırma sonuçlarımıza benzer birçok araştırmada, sağlık alanında eğitim alan ve çalışan kişilerin mahremiyet ölçek toplam puan ortalamalarının çoğunlukla yüksek düzeyde olduğu gösterilmiştir (Aslan vd., 2019; Buldan ve Arslan 2021; Candan ve Bilgili, 2018; Çınar ve Dağlı, 2021; Demir vd., 2021; Tanrıkulu vd., 2020).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarımıza göre özellikle sağlık alanında öne çıkan ve temel insan hakkı olarak korunması gereken mahremiyete karşı, öğrencilerin gerekli hassasiyeti gösterecek bilince sahip olduğu söylenebilir. Mahremiyet bilincinin kişisel, toplumsal, çevresel faktörlerden etkilendiği varsayıldığında, mahremiyetin

korunması konusunda sağlık çalışanlarının çoğunun hassasiyet gösterdiği anlaşılmakta ancak, bu durumun güçlendirilmesi, olumlu tutum ve davranışa dönüştürülmesinde, eğitimin katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bir insan hakkı olarak mahremiyet hakkının çeşitli boyutları olduğu unutulmamalı, bu boyutların tüm sağlık çalışanları tarafından bilinmesi ve uygulamaya aktarılması için, ileri araştırmaların yapılması ve eğitimler yolu ile farkındalıklarının artırılması sağlanmalıdır.

SINIRLILIKLAR

Bu araştırmada örneklemin tüm hemşirelik ve ebelik öğrencilerini temsil etmeyip, sadece KKTC’de iki vakıf üniversitesinde öğrenim gören hemşirelik ve ebelik öğrencilerini kapsamaması, dolayısı ile araştırmanın tasarım tipinin kesitsel olması, araştırmamızın sınırlılığdır.

Finansal Destek

Finansal destek yoktur.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması yoktur.

Teşekkür

Tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

Yazar Katkıları

Tasarım: A.B., Veri toplama veya veri girişi yapma: A.B., D.T.E., G.H.D., Analiz ve yorum: A.B., N.Ö., Literatür tarama: A.B., N.Ö., Yazma: A.B., N.Ö.

KAYNAKLAR

- Aktan, G.G., Eşer, İ., & Kocaçal, E. (2019). Hemşirelerin hasta mahremiyetini koruma ve sürdürme durumları ile etkileyen faktörler. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 16(4), 301-5. <https://doi.org/10.5222/HEAD.2019.301>
- Akyüz, B.E. (2008). Ameliyat olan hastalarda hemşirelik bakım uygulamalarının mahremiyete/kişisel gizliliğe etkileri konusunda algıları ve hemşirelerin görüşleri. Ankara Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Akyüz, E., & Erdemir, F. (2013). Surgical patients and nurses’ opinions and expectations about privacy in care. *Nurs Ethics*, 20(6): 660-671. <https://doi.org/10.1177/0969733012468931>
- Aslan, F. E., Çınar, F., & Es, M. (2019). Cerrahi hemşirelerinin mahremiyet bilinçlerinin incelenmesi. *Kocaeli Tıp Dergisi*;8(3), 95-103. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.718308>
- Bäck, E., & Wikblad, K. (1998). Privacy in hospital. *Journal of Advanced Nursing*, 27(5), 940-5. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1998.t01-1-00576.x>
- Belsey, A., & Chadwick, R. (1998). Medya ve gazetecilikte etik sorunlar. (Çev. N. Türkoğlu, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, s.110.
- Bilir, Ö., Şişmanlar, D., Ersunan, G., & Ayaz, T. (2015). Acil servis çalışanlarının hasta haklarına bakışı. *Konuralp Tıp Dergisi*, 7(1), 28-33. <https://doi.org/10.18521/ktd.22718>
- Blightman, K., Griffiths, S. E., & Danbury C. (2014) Patient confidentiality: when can a breach be justified? *Continuing Education in Anaesthesia, Critical Care & Pain*, 14(2), 52-56. <https://doi.org/10.1093/bjaceaccp/mkt032>
- Buldan, Ö., & Arslan, S. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin empati düzeyi ile mahremiyet bilinci arasındaki ilişki ve etkileyen faktörler. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 13(2), 318-29. <https://doi.org/10.5336/nurses.2020-78050>
- Candan, M., & Bilgili, N. (2018). Hemşire ve ebelerin hasta mahremiyetine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 34-43. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gsbdergi/issue/39953/474444>
- Ceylan, S.S., & Çetinkaya, B. (2020). Attitudes towards gossip and patient privacy among pediatric nurses. *Nursing Ethics*, 27(1), 289-300. <https://doi.org/10.1177/0969733019845124>

- Çetinalp, H. (2022). Hasta mahremiyeti. Erişim adresi: <https://www.ism.gov.tr/hastahaklari/makale/hastamahremiyeti>.
- Çınar, İ. Ö., & Dağlı, F. (2021). Mesleki uygulama yapan öğrencilerin hasta mahremiyetine ilişkin görüşü. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics*, 29(1), 78-85. <https://doi.org/10.5336/mdethic.2020-77464>
- Çobanoğlu, N. (2009). Kurumsal ve uygulamalı tıp etiği. Eflatun yayınevi, s. 147.
- Değirmen, N. (2014). Jinekoloji ve obstetride beden mahremiyeti: Kütahya örneği. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Demir, H., Özyaral, O., Biçer, İ., & Aydın, O. A. (2021). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin hasta mahremiyeti konusundaki tutumları. *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 23-30. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sarad/issue/60062/805072>
- Diler, R. (2014). Mahremiyet eğitimi ve önemi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2(1), 69-98. <https://dergipark.org.tr/en/pub/guifd/issue/29296/313640>
- Diñç, L. (2009). Hemşirelik hizmetlerinde etik yükümlülükler. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 40: 113-119. https://www.researchgate.net/publication/303487924_D_E_R_L_E_M_E_Hemşirelik_hizmetlerinde_etik_yukumlulukler
- Eyigun, N.K., & Yılmaz, N. (2019). Hastane çalışanlarında mahremiyet bilincinin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerine etkisi. Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Fernandez, F.A., Basurto, H.S., Palmeiro, L.M., & García, D.V. (2019). Differences in professional values between nurses and nursing students: a gender perspective. *International nursing review*, 66(4):577-589. <https://doi.org/10.1111/inr.12543>
- Hasta Hakları Yönetmeliği (2019). Erişim adresi: <https://mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=4847&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeliği&mevzuatTertip=5>.
- İzgi, M.C. (2009). Etik açıdan yaşlı mahremiyeti: Huzurevi örneğinde hizmet alanlar ve verenler açısından bir değerlendirme. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- İzgi, M.C. (2014). Mahremiyet kavramı bağlamında kişisel sağlık verileri. *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 1(1), 25-37. <https://doi.org/10.5505/tjob.2014.65375>
- Kaplan, S., Gürler, M., & Var, E. Ç. (2020). Hemşirelik erkek öğrencilerinin kadın sağlığı klinik öğrenme alanlarında yaşadıkları deneyimler: Nitel bir araştırma. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(1), 149-160. <https://www.doi.org/10.46971/ausbid.739262>
- Karaöz, S. (2000). Cerrahi hemşireliği ve etik, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 4(1), 9-15. <http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/39.pdf>
- Keogh, B., Gleeson, M. (2006). Caring for female patients: The experiences of male nurses. *British Journal of Nursing*, 15 (21), 1172-1175. <https://doi.org/10.12968/bjon.2006.15.21.22375>
- Kılınc, D. (2012) Anayasal bir hak olarak kişisel verilerin korunması. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61(3), 1089-1169). https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001684
- Kızılcık, Ö.K., Eyi, S., & Mayda, Z. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin hasta mahremiyetini korumaya yönelik davranışlarının belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 8(2), 312-20. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.718308>
- Kilpi-Leino H., Va" lima" ki M., Dassen T., Gasull M., Lemonidou C., Scotte A., & Arndt M. (2001) Privacy: a review of the literature. *International Journal of Nursing Studies*, 38(6), 663-671. [https://doi.org/10.1016/S0020-7489\(00\)00111-5](https://doi.org/10.1016/S0020-7489(00)00111-5)
- Kucukkelepce, G. E., Kucukkelepce, D. S., & Aslan, S. (2021). Investigation of the relationship between nursing students' privacy consciousness and attitudes towards patient privacy. *International Journal of Caring Sciences*, 14(3), 1713. http://www.internationaljournalofcaringsciences.org/docs/19_kucukkelepce_original_14_3.pdf
- Kulakaç, N., Uzun, C., Şahin B, Özkan, E., & Çilingir, D. (2021). Hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin mahremiyet bilinci. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 13(2), 330-7. <https://doi.org/10.5336/nurses.2020-78242>
- Mersinlioğlu, G., & Öztürk, H. (2015) Acil servise başvuran hastaların hemşirelik hizmetlerinden memnuniyet düzeyi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2(2), 70-82. <https://doi.org/10.5222/SHYD.2015.070>

- Özata, M., & Kubilay, Ö. (2017). Sağlık çalışanlarının hasta mahremiyeti konusundaki tutumlarının incelenmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 20(1), 81-92. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/551763>
- Öztürk, D., Eyüboğlu, G., & Göçmen Z. (2019). Mahremiyet bilinci ölçeği: türkçe geçerlilik ve güvenilirlik araştırması. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics*, 27(1), 57-64. <https://doi.org/10.5336/mdethic.2018-63473>
- Öztürk, H., Özçelik, S. K., & Bahçecik, N. (2014). Hemşirelerin hasta mahremiyetine özen gösterme durumu. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 30(3), 19-31. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/825193>
- Parrott, R., Burgoon, J., Burgoon, M., & LePoire B. (1989). Privacy between physicians and patients: more than a matter of confidentiality. *Social Science and Medicine*, 29(12),1381-1385. [https://doi.org/10.1016/0277-9536\(89\)90239-6](https://doi.org/10.1016/0277-9536(89)90239-6)
- Schopp, A., Leino-Kilpi, H., Valimaki, M., Dassen, T., Gasull, M., Lemonidou, C., Scott, P.A., Arndt, M., Kaljonen, A. (2003). Perceptions of privacy in the care of elderly people in five european countries, *Nursing Ethics*, 10(1), 39-47. <https://doi.org/10.1191/0969733003ne573oa>
- T.C. Sağlık Bakanlığı, (2016), Sağlıkta Kalite Standartları (SKS) hastane seti, Versiyon 5.1, s:9, 1. Revizyon, 2. Baskı: Ankara. <https://shgmkalitedb.saglik.gov.tr/TR,12679/saglikta-kalite-standartlari-sks.html>
- Tabata, N., & Hirotsune, S. (2014). Development of the privacy consciousness scale (PCS). *Japanese Journal of Personality*, 23(1), 49- 52. <https://doi.org/10.2132/personality.23.49>
- Taitsman, J.K., Grimm, C.M., & Agrawal, S. (2013). Protecting patient privacy and data security. *The New England Journal Of Medicine*, 368(11), 977-979. <https://doi.org/10.1056/NEJMp1215258>
- Tanılır, M.N. (2000). İnternet suçları ile mücadele ederken bireysel mahremiyetin korunması hükümetin ikilemi. <http://www.olympus.net/belgeler/bilisim-suclari/internet-suclari-ilemucadele-ederken-bireysel-mahremiyetin-korunmasi-hukum>
- Tanrıkulu, F., Erol, F., Ziyai, N.Y., Gündoğdu, H., Karabulut, B., & Dikmen, Y. (2020). Hemşirelerin hasta mahremiyetini gözetme durumlarının incelenmesi. *Journal of Innovative Healthcare Practices*, 1(1), 22-29. https://www.researchgate.net/publication/349647012_Hemsirelerin_Hasta_Mahremiyetini_Gozetme_Durumlarinin_Incelenmesi
- Türk Dil Kurumu TDK. Ankara; 2017. Available from: <http://sozluk.gov.tr>
- Yüksel M. (2003). Mahremiyet hakkı ve sosyo-tarihsel gelişimi, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 58(1), 181-213. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001619

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: With the prominence of patient rights in the field of health, the concept of privacy has come to the fore. Privacy in healthcare is synonymous with the patient's private information and bodily confidentiality. Among patients' rights, the right to privacy, especially in the last period, is one of the primary responsibilities of caregivers to protect their patients from neglect of privacy. Privacy, which is closely related to the concept of ethics, is critical to gaining the awareness of privacy, which is the awareness of protecting privacy, for healthcare professionals to be able to advocate for their patients.

Method: The study was planned as a descriptive and cross-sectional study in order to determine the knowledge and attitudes of nursing and midwifery students studying in the KKTC regarding privacy awareness. The study was conducted with 387 undergraduate nursing and midwifery students in KKTC between January 01, 2021 and April 01, 2021. The student introduction form was prepared in line with the literature and the privacy awareness scale were used as data collection tools. The data were collected by sharing the questionnaires from student Whatsapp groups and answering them via Google forms. Research data were evaluated using the "Statistical Package for the Social Science" (SPSS) 24.0 program. For statistical analysis, number, percentage, arithmetic mean, standard deviation, independent groups t-test and Mann-Whitney U tests were performed.

Results: The mean age of the students included in the study was 20 ± 3.40 , 86.1% of the participants were girls and 55.2% of them were Anatolian High School graduates. "What do you think is patient privacy?" It was found that 1.5% answered the question of the confidentiality of the body of the people, and 97.8% the confidentiality of the bodies and private information of the people. All of the students stated that they encountered situations where they thought that patient privacy was violated during their practice, 78% of the students stated that midwives and 18.6% of them thought that nurses violated patient privacy. For the privacy awareness sub-scale mean scores of the students, 4.54 ± 0.47 of the "Privacy Awareness of One's Own" sub-dimension, 2.51 ± 0.35 of the "Privacy Awareness for Others" sub-dimension, and 3.54 ± 0.31 of the "Behaviors to Maintain the Privacy of Others" sub-dimension and the mean total score of the "Privacy Awareness Subscale" was 3.53 ± 0.31 . Privacy awareness total score averages are respectively; of nursing students 3.55 ± 0.02 ; It was determined that midwifery students were 3.51 ± 0.01 . Both groups of students were found to have a high level of privacy awareness. A statistically significant difference was not found when the average of the students' participation in privacy awareness training was compared with the total privacy awareness score average.

Discussion: The research was conducted to determine the knowledge and attitudes of nursing and midwifery students regarding privacy awareness. When we asked the participants in our study, "What do you think is patient privacy?", the majority answered as the privacy of people's bodies and private information. Similarly, in the study of Candan and Bilgili (2018), privacy was defined as the confidentiality of both the body and information by nearly 70% of the nurses, while in the study of Akyüz and Erdemir (2013) with surgical nurses, it was answered as the privacy of personal life (Candan). and Birgili, 2018; Akyüz and Erdemir, 2013). In our study, "Which healthcare personnel group do you think violates patient privacy the most?" To the question, 77.1% of the students said that midwives violated it, "Where is the most common patient privacy violation?" On the other hand, they stated that they were emergency services and intensive care units, respectively. When the literature on the subject was examined, it was found that there were different results in similar studies. In the study of Mersinlioğlu and Öztürk (2015), patients reported that nurses respected their privacy the most. When the scale scores of the participants are examined, it is seen that they got the highest score from the "self-consciousness of privacy/behaviors to maintain the privacy of the self" sub-dimensions of the privacy scale. In addition, when the average of the total privacy awareness of the students is interpreted, it has been determined that they have a high level of privacy awareness. When the privacy awareness of both groups of students was compared, it was found that there was no difference between the two groups and that both groups had a high level of privacy awareness.

Conclusion and Suggestions: According to our research results, it can be said that both nursing and midwifery students have the awareness to show the necessary sensitivity. It is thought that education will contribute to strengthening the awareness of privacy and transforming it into positive attitudes and behaviors.